

ॐ

॥ श्री परमात्मने नमः ॥

श्री नवीन—भास वैष्णवाने भाटे—

सत्यनारायण संगीत कथा.

रची प्रसिद्ध करनार

प्राणशंकर सदाशंकर रावण.

दुडो.

हरी भगतके तीन गुण, हरकोय लागे पाय,
भागोकु भीष्टान भीष्टे, आभर वैकुण्ठ जय.

(सर्व हस्त स्वाधीन राभ्या छे)

मु. अभदावाह—नवताड.

संवत् १९६०.

सने १९०४.

अभदावाह—“विजय प्रवर्तक” प्रेस.

डीमत ०-४-० चार आना.

સુંદર સંગીત શીક્ષણ શાળા.

મનુષ્ય જન્મ ધરી સંગીત વિદ્યા સંબંધી કંઈ પણ જ્ઞાન ખરાવતો નથી તે એક પણ કરતાં પણ અધીક મુખ પાળાને યોગ્ય છે, કારણ કેટલાંક પ્રાણીઓ પણ પોતાના આત્માને જોખમમાં નાંખીને પણ તેમાં તદ્દિતન થઈ શોકાગ્ર વૃત્તિથી શાન્ત બની આનંદ મેળવે છે તો આપણામાં કંઈ પણ ઉત્સાહ અને ખંત નહીં આવે કે જે આવી મનોવેધક અમુલ્ય મહાન વિદ્યા પરિત્ર વેદનું એક હપ અંગ જે ગાંધર્વ વેદથી આ વિશ્વમાં વિખ્યાત છે. તેને પ્રાપ્ત કરવા હીન ભાગ્ય રહીશું કેટલાકો એમ પણ કહે છે કે આપણને આ વિદ્યા સાધ્ય કરવી ઘણી કઠણ છે અગર આવડા શકશે નહીં આ સમજવું તેઓનું બુદ્ધ ભરેલું છે. કારણ જે કોઈ ખરો ગુરૂ શાંધી કાઢી પરિશ્રમ કરે તો શા માટે ન આવડે, પરંતુ અફસોસ કે આજ કાલ અપુર્ણ શીક્ષકો રોકડો બહાર પડેલા છે, અને તેમાં આંખો મીંચી વગર તપાસે શીખાડે શોખીનો સપડાઈ જઈ પરનાવામાં પડે છે. પરમાત્માએ આપણને જોવાને અને નજીવાને તથા જ્ઞાન આપેલાં છે તો પ્રત્યક્ષ બની અનુભવ લઈ કામ કરે તો અવશ્ય તેમની ઇચ્છાઓ પુર્ણ થાયજ નહીં છે કે? પાકળીન કંઠને પંચગાહુ ખીન હોડે દુરીજન તપ ખીન મીલે ન રાજ, ભાગ્ય ખીન મીલે ન સમજન ગુરૂખીન મીલેન જ્ઞાન, દ્રવ્ય ખીન મીલે ન આદર, પીયુ ખીન કોન સીંગાર મેઘ ખીન લવે ન દાદુર કવી ગંગ કહે સુન શાહ અકળર, આખ ફીરાવે સોઈ નર બાહ્યાદુર એ પ્રમાણે કાઈ પણ સત્ય ગુરૂનો તમે આશ્રય લેશો તો દરેક કાર્યમાં સિદ્ધિ પામશો, આર્ય મહાશયો? તમારે કોઈ પણ જાતનાં વાજાંત્ર શીખવાનો જંત ખરો શોખ હોયનો કુંક સમયગા થોડા ખરચે પુરનું જ્ઞાન મેળવવું હોય તો અમદાવાદમાં પાનકારને નાકે મી. સુંદરલાલ ગીરમરલાલ પરદેશી કે, જેઓ ઘણા જુના વખતના અભ્યાસી અને અનુભવી સંગીત વિદ્વામાં કુશળ છે માટે તેમની મુનલાકાત લેવા ચુકતા નહીં. એવી મારા દેશી બંધુઓ પ્રત્યે લલામણ છે સી. મેઈક પ્રોફેસર-હરીલાલ ખી. રામભા. તે સિવાય ખીજાં પુષ્કળ સરસીરીક્ટા અને માનપત્રો મળેલાં છે પરંતુ સ્થળ સંકોચને લીધે વધુ નહીં લખતાં વાંચની ખાતરી સારૂ કેટલાંક અત્રે આપ્યાં છે ગડગોરીયાદથી મહારાણા શ્રી અં. સંહુજી લખે છે કે, મને ઘણા વખતથી હારમોનીયા શીખવાનો શોખ હતો,

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૯૩

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રાત્રાનાશયણ સંગીત
કથા

વિપ્રય ૫-૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ

ૐ

શ્રી જગદિશ્વરાયનમા:

૮૯૩

૬-૧૨

શ્રી નવિન—

સત્યનારાયણ નાટક.

અંક ૧ લો.

સ્થળ—રંગભૂમી.

સુત્રધાર—જગના નાયક સફળ કરોને કાજ હરીહરા—

કરતા હરતા કૈવલ્યશાલી કરોને જય વિશંભરા—

ભુતાદીનાથ જગનાથ નીરંજન:

જગપતી વિશ્વપતિ નીલકંઠ નીલકંઠ બાજીએ કૃપાળુ ૐ,

દીગંધરા—

આહાહા શી પ્રભુની લીલા ! માણસ ધારે છે શું ને પ્રભુ કરે
છે શું રંકને રાય ને રાયને રંક જનાવતાં પ્રભુને શી વાર આહાહા
ધશ્વરી ગહન ગતીતો ન્યારીજ છે.

અરે ! (જરા ચમક્યા જેવો ડાળ કરીને) આ શું ? આ શું

સંભળાય છે ? અવાજ તો બહાલી નદી જેવો લાગે છે લાવ સાંભળું
તો ખરો વખતે માહાપ્રભુની આકાશવાણી પણ હોય.

(કહી કાન આગળ હાથ રાખી સાંભળવા જેવો ડોળ કરી ઉભો રહે છે.)

નૃપ્થ—

ગીતી.

લીન થયા ભક્તિમાં પાત્રજનોને સન્નિધિયા મેં તો;

શ્રોતા જન સમન્વતી, તસ્ત્રી લેશો પ્રધારવાને તો.

વાહ અવાજ તો બહાલી નદીનોજ લાગે છે ખરે ઇશ્વરી લી-
લાના વખાણ કરતાં જે કામે આવ્યો છું તે તો ભુલીજ જાઉં છું ખરે
પ્રભુ ભક્તિ તેવીજ હોય છે, તૃપ્તિદમેતા જેવુંજ આજે મારે પણ
થયું અહો આર્યો સુઘ શ્રોતાજનો આજે હું આપની સમક્ષ શ્રી નૃ-
વીન પરમકૃપાળુ પ્રભુ સત્યનારાયણનો અદ્ય ખેલ ભજવવાની રગ
લૈાં છું ને તેમાં જે કાંઈ ભુલચુક થાય તેનો હું આપણી પાસે મારી
માંગુ છું નગસ્કાર.

(કહી ચાલ્યો જાય છે.)

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—અયોધ્યા પાસેનું નૈમીશા અરણ્ય.

શૌનકાદી રૂપિ વિગેરે.—

માયા માંહી મોહી શું રહ્યા છું જીવડા,

નહિ સુખ આ સંસારમાં છે આખરે પીડા. ૧

એક દીન વે'લું મોહું જનું તો ખરે,

જાંઝી જગડાના ભયથી ક્યાં છૂટવું અરે. ૨

હું પદ વાદળમાં ઘેરાઈ આંધળો થયો,

ભુલવણીમાં પ્રભુ પીતા, ને ભુલી ગયો.

૩

જગતમાં જન્મ્યો છું જીવડા એકલડો અરે,

જમકીંકરના મારથી ક્યાં છુટવું ખરે.

૪

પ્રાણલાલને પ્રભુજી મોક્ષ આપને,

પાપ ધાણીમાં પીલાતો જગ્યાવળે.

૫

શૌનક રૂપિ—હે મહા મુની આજે કેટલાક દિવસ થયા પણ મારા મનની શંકા દુર થતી નથી તે આપ કૃપા કરી દુર કરશો એવી આશા રાખું છું.

સુત પુરાણી—હે શૌનક મુની તમારા મનને જે કાંઈ શંકા ઉત્પન્ન થઈ હોય તે મને જણાવો મારાથી થશે તો હું દુર કરી શકીશ.

શૌનક—શંકા તો એકે કીચું વૃત્ત અથવા તપ કર્યાંથી વાંછીત ફળપ્રાપ્ત થાય તે કૃપા કરી જણાવો.

સુતજી—હે શૌનક રૂપિ એમાં તમે મને શું પુછ્યું એવીજ શંકા કોઈ કાળને વિષે દેવ રૂપી નારદજીને પણ થઈ હતી અને તે મને વૈકુંઠમાં શ્રીકૃષ્ણજીને પોતાની શંકા દુર કરવાને પુછ્યું હતું અને તેનો જવાબ જે શ્રી પરમ કૃપાળુ પ્રભુએ આપ્યો હતો તે તમો કહેતા હોતો કહી સંભળાવું અગર મંત્રના જળે કરી પ્રતક્ષ જતલાવું કે જેની અંદર મહા પ્રભુએ આ મૃત્યુ ભોકમાંના રંક પ્રાણીયોને કેવી રીતે તાર્યા છે.

શૌનક—વાહ વાહ ! ભારે તો ઠીક સાંભળ્યા કરતાં નજરે જોવું તે વળી વધારે સાફ અમારાં એવાં ધન્ય ભાગ્ય ક્યાંથી કે પરમાત્માની લીલા નજરે જણાય.

૧—૩૫—વાહ વાહ ! ત્યારે તો હવે હીક ગમત આવશે આ-
પણી જોડે આ સુઝ શ્રોતાનનો પણ પ્રભુની લીલાને નીહાળશે.

મુતજી—આલો ત્યારે આપણે આ વૃક્ષ નીચે જોસી પ્રભુની લીલા
તથા મંત્ર પરીક્ષા નીહાળીએ (જોટલું કહી સર્વ ૩૫ મંડળ
વૃક્ષ નીચે જશે છે.)

પ્રવેશ. ૨ જો.

સ્થળ—

સ્તો

(નારદ હાથમાં વીણા લઈ ગાતા ગાતા પ્રવેશ કરેછે.)

નારદ—

સોરઠ.

રટવું નારાયણનું નામ, કરવું સદા અહો શુભકામ;

અંતે છે જીવને આરામ, પામવું મુક્તિપદનું ધામ,

સ્મરણ સદા પ્રભુનું કરવું;

ધ્યાન રહેમાં તેનુંજ ધરવું, કે મુક્તિ ધનસ્યામ. કરવું.

આહાહા આશું ! શી ગરીબડા મૃત્યુ શોકોની દશા નીરખતીઆ
ધનવગર કેવા આમથી તેમ અથડાયા કરેછે ! કેટલાક ખાત્રી લોભમાં
પડી ધન મેળવવાના કેવા પ્રયત્ન કરે છે ! કેટલાકની આશા અધર
ટંગાઈ રહી છે કેટલાક વાંઝીયા સંતાનની પ્રાપત્તી માટે કેવા ફાંફાં
ગારી રહ્યા છે કેટલાક અભીમાનના હાથી ઉપર જોસી નીર અપરાધી
ગરીબોને કેવા હાજે છે કેટલાક પોતાના સ્વાર્થે સાર કંગાલ ગરી-
બોના ગળા દેસવામાં કેવા મસ્ત બની રહેલા છે અરે આખરે તે-
ઓની શી દશા થવાની પાપના પોટલા ખાંધી અંતે નર્કમાંજ પડ-

વાના આહાહા મૃત્યુ ભોકોની શી દસા જીવતાં દુઃખમાં જીંદગી ગા-
જવી ને મર્ણુ પછી નર્કમાં પડવું. ખરે તૈમની દસા દયા ઉપજવે
નેવીજ છે આજે કેટલાક વર્ષે આ મૃત્યુ ભોકની જુમીપર હું આવ્યો
છું ને તેઓનું દુઃખ જોઇ મારૂ હૃદય ચીસાઇ જાય છે તેઓ દુઃખ-
માંથી કેવી રીતે મુક્ત થાય ને નર્કના કુંડને જાહે વૈકુંઠમાં જાય તે
વિચાર ધણા દીવસથી મારા મુઠ્ઠા અંતઃકરણમાં ઘોળાયા કરે છે પણ
ઉપાય જડતો નથી તેથી લાચાર થવું પડે છે અરે પથુ ! + + +
(જરા વિચારમાં પડ્યા જે બેડોગ કરી) ઠીક ઠીક યાદ આવ્યું ફર-
તો ફરતો વૈકુંઠમાં પ્રભુ પાસે જઈ ને તેમને મૃત્યુ ભોકની દુઃખી
લાલત કહી સંભળાવું ને તે ભોકા ભોક્ષપદને પ્રાપ્ત થાય તેનો કાંઈ
ઉપાય કરાવરાવું આજ જઈ ત્યારે

(કહી આવ્યા જાય છે.)

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—વૈકુંઠ.

(માહા પ્રભુ સુખ શય્યા પર પોઢ્યા છે ત્યાં નારદ આવે છે.)

નારદ—(માહા પ્રભુને જોઇ સ્વગત.)

છે કાંઈ શીકર કેવા સુખ શય્યા પર પોઢ્યા છે જગતના ગરી-
બડા ભોકોના દુઃખ તો જાણે ભુલીજ ગયા હોય નૈ ખરે. જગત
પીતા જાણ્યા છતાં નીદ્રામાં ક્યાં સુધી પોઢ્યા રહેશે! દુઃખી ભોકા
દુઃખમાં પીડાય છે તેમના પર દયા કરો લાવ સ્તુતી કરી જગાડુ.

નારદ—

(હાકરો.)

જમતના પીતા પ્રભુ, વિનતી ઉર ધારજો (૨)

ઉદય અસ્ત ભણુનાર ભક્તને ઉગારનાર,

કહ કામળે— જમત.

રમરમુ હર ધડી કરે શીઠ અરણુમાં ધડે;

રંક ભક્ત ભણુને— જગત.

હે જગત પીતા પરમ કૃપાળુ પરમેશ્વર તમે આદી મધ્ય ને
આંત્ય આ ત્રણ વર્ગ નીરણુ છતાં ભક્તોની પીડા મટાડવાને સચણુ
થવાને આપ સર્વથી પહેલા છો ને ભક્તોના દુઃખ દુર કરો છો.

(આ પ્રમાણે નારદજીએ કરેલી રતુતી સાંભળીને શ્રી ભગવાન
ત્રિણુ નારદજીને કહે છે.)

ભગવાન—હે નારદ રૂપી તમે શો હેતુ મનમાં લાવી અહીં
આવ્યા છો ?

(એવું શ્રી ભગવાનનું વાક્ય સાંભળી નારદ કહે છે.)

નારદ—કરૂં વિનતી દેવ મોસરી, થઈ શંકા મુજને ભારી;

ગયો મૃત્યુ લોકની માંહી, દીસે સર્વ જન દુઃખ દાઇ,

હે દશા અતી દુઃખીયારી—

અનેક યોનીમાં જન્મ ધરીને, કરે પાપ પેટ ભરીને,

સોધે મોક્ષ ગતી સુખકારી—

તે જનોના દુઃખ હરવાનો, કહો સહજ ઉપાય કરવાનો;

હોય કૃપા પ્રભુજી તમારી—

હે પ્રભુ એ લોકો દુઃખમાંથી મુક્ત થાય તેવો કાંઈ ઉપાય
કૃપા કરી બટલાવો.

(એવું નારદનું ભાષણ સાંભળી ભગવાન કહે છે.)

ભગવાન—હે પુત્ર નારદજી તમે ઘણીજ સારી વાત મ્હને
મુઝી પણ જુઓ સાંભળો.

લોકો જ્યાં જુઓકના, પાપે કરી પીડાય છે;
 દેહી તથા દુઃખો નીહાળી મુતેતો દુઃખ થાય છે.
 જેવાં જેવાં કર્મ કરે, ફળ તેને અપાય છે;
 દયા દાન ને દીનતાથી, તે જનના કષ્ટ કપાય છે.

ભગવાન—હે નારદજી તે લોકો પોતાના કર્મે કરીજ પીડાય
 છે જેવાં કર્મ કરે છે તેવા તે લોકોને મારા ન્યાય દરબારમાંથી ફળ
 અપાય છે.

નારદ—દયાળુ પ્રભુ દીકરાઓના ગુન્હા જાપ ક્ષમા કરે છે
 તો આપ જગત પીના જ્યારે તેઓના દુઃખ નહી હરો તો તે દુઃખી
 લોકો અતી દુઃખ પામશે.

ભગવાન—હે નારદજી તમારો ધણો આમ્રહ જોઇ તે લોકો
 દુઃખમાંથી મુક્ત થાય તેવો રસ્તો જટલાવુંછું ને જીઓ સાંભ-
 જો કે સત્ય નારાયણ દેવનું વ્રત ઉત્તમ પ્રકારે ને વીધી યુક્ત કર્યાથી
 માણસ તત્કાળ સુખ પામશે અને દેહ છુટ્યા પછી મોક્ષ પદને
 પ્રાપ્ત થશે.

નારદ—ખરે મહા પ્રભુ આપની ગતી ગદનજ છે હવે કૃપા
 કરી તે વ્રતની વીધી કેવી હશે અને ને વ્રત ક્યારે કરવું તે કહો.

ભગવાન—સૌભાગ્ય સંતતી વિજય વધારે, કરાય મનમાં આવે ત્યારે;
 અધાને શક્તિ ધરી જહુ મનમાં, બ્રાહ્મણ રનેહી મળી સૌધરમાં.
 સાયંકાળે પુજન કરવું, નૈવેદ્ય શ્રેષ્ઠ સવાયું ધરવું;
 ખાંડ ગોળમળી આવે એવાં, વાના સર્વ સવાયાં લેવાં.
 કરી પ્રસાદ પ્રભુને ધરવો, બ્રાહ્મણ તૃપ્તદાન દેષ કરવો;
 મળે તુસ્ત મન વાંચીત તેને, અન્ય સુલભ કળામાં નથી એને.

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—કાશી ક્ષેત્ર પાસેનો રસ્તો.

દારીદ્રી બ્રાહ્મણ—

દારીદ્રના દુઃખથી હવે તો, હરી હુંતો અકળાણોરે;
બીક્ષા કાળે રખડું સધળે, મુડી મળે નહિ દાણોરે.
ભુખના બડકા ઉઠે હૃદયમાં, એ દુઃખ મોટું જાણોરે;
દુઃખના રણમાંથી દીનખંધુ, હાય હવે તો ઉગારોરે.

અરે વાંક કોનો કાટું જ્યાં વિધાત્રીએ અવળા આંક માંડયા
હોય ત્યાં શું કરવું આજે તથુ દીવસના અપવાસનો થયા છે તેમાં
વળી પ્રાતઃકાળે ઘેરથી નીકળતાં મુડી દાણા મળ્યાતા તે પણ દુષ્ટ
લોભીદાસે ધપ્પો મારી લઇ લીધા અરે ચંડાળ લોભીદાસ તારું
સત્યાનાથ જન્મે કે તથુ દીવસના ભુખ્યા બ્રાહ્મણની મુડી લઇ લીધી
અરે શું કળીકાળની ખુખી બીખ માંગતાં પણ પેટ પુરું ભરાતું નથી હવે
તો હે દયાળુ પ્રભુ હદ થઇ મુજ ગરીબડા બ્રાહ્મણ ઉપર દયા કર
અરે મહેં આ નાશ વંત દુનીયામાં જન્મ લઇ શું સુખ ભોગવ્યું હે
પ્રભુ મારા કૃત્ય સામું ન જ્ઞેતાં દયા લાગી દુઃખમાંથી મુકન કરો
લાવ જરાવાર ખેશી શાન્ત મને પ્રભુની પ્રાર્થના કરી ઘેર જાઉં.

(કહી કીનારે ખેસે છે ને ભગવાન ધરડા બ્રાહ્મણનું રૂપ લઇ આવે છે.)

ભગવાન—હે બ્રાહ્મણ ! અત્યંત દુઃખીત એવો તું આ પૃ-
થ્વી પર શા સાઈ ફરે છે ? તારું વૃતાંત સાંભળવા હું ઇચ્છા રા-
ખું છું માટે હે એષ્ટ બ્રાહ્મણ મને કહે.

બ્રાહ્મણ—હું ગરીબ બ્રાહ્મણ અત્યંત દરીદ્રી છું તેથી બીક્ષા મા-

મયા સાર આ પૃથ્વીપર ફરે હું હે પ્રભો ને માર દરીદ્ર દુર થાય
એવો કાંઈ ધલાળ આપ જનજીતા હોતો મુજ ગરીબ બ્રાહ્મણુપર કૃપા
કરી જણાવશો.

ભગવાન—હે ગરીબ બ્રાહ્મણુ શ્રી સત્યનારાયણુ નામના વિ-
ષ્ણુ દેવે પ્રત્યેહું વ્રત આ ધોર કળીયુગને વિષે પુનઃન કર્યાથી ઇચ્છિત
ફળ આપના વાળું છે માટે હે બ્રાહ્મણુ તું એ સત્ય દેવનું વ્રત તથા
પુનઃ સારી રીતે કર કે જે કર્યાથી ગાણુસ સર્વ દુઃખથી મુક્ત થાય છે.

(એટલું કહી ચાલતા થાય છે—અંતર ધ્યાન થયા.)

બ્રાહ્મણુ—એ ધરણ બ્રાહ્મણે કહેલું વ્રત હું ક્યારે કરીશ નક્કી
કાલેજ કંઈ ભીક્ષામાંથી જે કાંઈ મળશે તે બધું શ્રી સત્યદેવના વ્રતગાંજ
ખરચું ચાલ જાઉં હવે સંધ્યાકાળ તો ક્યારની પડી ગઈ છે.

(કહી ચાલ્યો જાય છે)

પ્રવેશ ૫ મો.

સ્થળ—કાશી ક્ષેત્ર પાસેનું જંગલ.

(કઠીયારો લાકડા વીણે છે એટલામાં હાથમાં કાંટો વાગવાથી
કંટાળી જાય છે ને લાકડુ પછાડી ઉભો થાય છે ને પોતાનું દુઃખ
વરણુવે છે.)

કઠીયારો—અરે પરહુ મજ હરખા દખીયારાને દખ એમાં કુધી
દીધા કરશે ખરે પડતા પર પાટુ મજ હરખા દખીયા પરજ પડેશે.
આ પ્રથવી ઉપર મજ હરખા દખીયાઓ એટલા દખ પામતા અહે
ખરે મજ હરખાઓના કપાળમાં વેરણુ વધાત્રીએ આવળા ઓંકજ
મોંડેલા હવે પરહુ મહશજ કરે તે હાચુ દખમાં જંદગી પુરી કરહું.

દખના રણમાંથી દેનજધુ હાથ હવે મને મુક્ત કરો—

હંકરમાં હંરણે આવેલાની વેનતી ઉરમાં આપ ધરો—

જોધરાં વેણતાં વાજ્યો રે કાંટો—

કાને કહુ દખ કાઢીને ધાંટો—

વેતર કરતાં મળતો નથી આટો— દખ૦

કઠીઆરો—ખરે મળ હરખા દખી આઓ આ પરથવી
ઉપર મળ પેઠે રોતાજ અહે.

(એટલું કહેતાં કહેતાં નીચસ થઇ લમણે હાથ દધ જદાસીમાં
જેઠે જેઠો વિચાર કરે છે ત્યાં દારીદ્રના દુઃખમાંથી મુક્ત થએલો આ-
હાણુ પ્રભુના વખાણુ કરતો આવે છે.)

આહાણુ—ધન્ય ધન્ય દીવસ હવે સુખના થયા; (૨)

આગલા દીન આગલા દીન દુખના ગયા.

પ્રભુ મને સાજી તો થયા—

આહા શી પ્રભુની ગહનગતી દયાળુ પ્રભુએ મુજ ગરીબડા
આહાણુ સામું જોયું તો ખરું વાહ ! પ્રભુની લીલાતો ન્યારીજ છે.
આત્ર જાઉ હવે કારણ કે આજે પુર્ણિમા હોવાથી મહા પ્રભુનું વ્રત
કરવાનું છે ને સાંજ તો પડવા આત્રી.

(એટલું કહી ચાલવા માંડે છે એટલામાં દુઃખી કઠીઆરા પર
નજર પડવાથી અચકીને.)

અરે દ્રામ મહારા જોવોજ દુઃખી જણાય છે લાવ તેની પાસે
જમ સુખી થવાનો રસ્તો ખટલાવું.

આહાણુ—અરે દુઃખી ગાણુસ તું કોણુ છે ? આ જંગલમાં
શા સાર જેઠો છે મહેને તો ખરે તું દુઃખીજ લાગે છે.

કઠીયારો—(ઓત્પીતો વિચારમાંથી જગૃત થઇ ઉભો થઇ બે હાથ જોડીને) ખરે મહારાજ હું દખીઓજ સું ઐધરા વેણવાને આ વગડામાં રખડુ શું દહ દનથી તાવ આવે શે પણ ઐધરાં વેણવાને આવવું પડેશે મજુરી કરતાં પણ પેટ પુર ભરાતું નથી.

બ્રાહ્મણ—ભાઇ મારી પણ તારા જેવીજ દશા હતી તે શ્રી સત્ય દેવના પ્રસાદથી સુખીઓ થયો છું આજે પણ મારે તે વ્રત કરવાનું છે માટે તું હરકત ન હોય તો મારી સાથે ચાલ હું તને તે વ્રતની સર્વ વીધી જટલાવું ને પ્રભુનો પ્રસાદ પણ જમાવીશ.

કઠીયારો—ભાઈ મહારાજ ચાલો તારે તમારો હાથે આવુંશું પરંતુ તમારે બહું કરશે.

(એટલું કહી બંને જાય છે.)

પ્રવેશ ૬ઠો.

સ્થળ—રસ્તો.

માણેકચંદ—કપુરચંડ આજ કાલ માડા બેતાની લગનની ઠાઠ મધુમ ખુબ ચાતે છે.

કપુરચંદ—માનેકચંડ ટમાડુ કહેવું ખડુ છે માટે પણ હવે માડા ઓપડીયાના લગન કડવાના છે માટે ઠોડા ધણા રૂપીયાની મડડ કડશે ?

માણેકચંદ—કપુરચંડ રૂપીઆ જોમટા હોયટો એક મહીનાની સખુડ ખમો ટો આપુ કાઢશું કે પેલા નખોડયાને ત્યાંથી રૂપીયા હમડેક આવવાના છે.

કપુરચંદ—એક મહીનાની સપ્તરો માડાથી ન ખમાય ધડ-
માં ઝોલડીયાની મા છાજ્યા લે છે.

માણેકચંદ—ટાડેટા બીજે કાંઈ સવડ કડી દ્યો.

કપુરચંદ—થીક છે ઝોલડીયાની માને સમજવીશું શો ચાકો તાડે
(કહી ચાલ્યા જાય છે ને કડીયારો ભારો માથે મુકી આવે છે)

કડીયારો—આહાહા હું દયાળુ પરકુની મેહેર કે આપ્યા મન-
ખામાં નહી ખાધેલું ખવાડયું હું પેલા ગળા ગળાની મઝા ઝીનો તો
જાણે પારજ નહી શી ઇશ્વરની કળા હું પણ તે મહારાજ જેવુંજ
કરૂં આજે એંધરાંના ભારના જે પેલા આવે તે બીજા કોમેનો ખરચ-
તાં દયાળુ પરકુના વરતમેંજ ખરડીશ દયાળુ પરકુ મહારાજ મજ ગ-
રીગડાપર દયા કરો દઃખમાંથી છુટકો કરજો એંધરાં લેવાશે એંધરાં.—
(કહી ચાલ્યો જાય છે.)

પ્રવેશ ૭ મો.

સ્થળ—ભદ્રસીલાનદી અને સત્યપુત્ર

ઉદ્ધામુખને પ્રમુખા વિગેરે—

જય જગતપતી કરીએ વિનતી મોક્ષપદ પામવાને

કરીએ આ કૃતી,

સકળ વિશ્વમાં શ્રેષ્ઠ ગણાતા સત્ય પ્રભુ દાતાર,

ધરીએ પ્રીતે ધ્યાન તમારૂં ગળવા વૈકલ્ય દાર;

અદ્વય પુત્ર સ્વીકારી લેજો સામળીયા સરદાર,

પ્રાણ પ્રભુજી માગીએ મુક્તિ એજ અર્જ નીરધાર.

પ્રમુખા—પ્રાણનાથ પેલું સામેથી કોઈ બહાણ આવતું જણા-

જા છે મહેને લાગે છે કે તે આપણી તરફજ આવે છે.

ઉદ્દકામુખ—બહાલી તાઈ કહેવું ખરું છે તે કાંઈ વેપારીનું બહા-
ણુ જણાય છે.

ગોર—મહારાજ પ્રભુનું પુજન કરતાં આડી આવળી નજર ના
કરવી જોઈએ પ્રભુ ભક્તિ એક ચિત્તથીજ થાય છે.

ઉદ્દકામુખ—ગોર મહારાજ આપણું કહેવું સત્ય છે કે પ્રભુ
ભક્તિ એક ચિત્તે કરવી પણ આપણે દયાળુ પ્રભુની પુજા તો કરી
પરવારી ગયા છીએ ફક્ત આરતી બાકી છે તે આશો ઉતારીએ.

(આગ વાનો કરે છે એટલામાં બહાણુ કીનારે આવી ઉભું
રહે છે ને તેમાંથી સાધુ નામે વાણીયો નીચે ઉતરી જ્યાં રાજા તથા
તથા રાણી સત્યદેવનું મૃત કરતાં હતાં ત્યાં આવી દંડમૃત કરી પુ-
જા લાગ્યો.)

રાજેન્દ્ર કહોને આ શું આપ કરો છો,

કહો ધ્યાન પ્રીતે દીલમાં કોનું ધરો છો;

કહો ફળ આનું શું હશે દયા દીલ આણી,

બટલાવો મુજને રાય ઉલટ આણી;

સાધુ વાણીયો—હે મહારાજ આપ ધણી ભક્તિથી આ વ-
ખતે શું કરો છો આમ કર્યાથી શું ફળ પ્રાપ્ત થતું હશે તે કૃપા ક-
રી જણાવો.

ઉદ્દકામુખ—હે વેપારી શ્રી સત્યદેવ કે જેના મહોગાનો પાર
ના આવે એવા તેજસ્વી તેમનું પુત્રતા ધન ધાન્ય સંપત્તી મળે એ
હેતુથી આ મહારા સ્નેહીયોની સાથે મૃત કરું છું.

સાધુ વાણીયો—હે મહારાજ હું નીશ્ચય આપણા કહેવા પ્ર-

માણે શ્રી સત્યદેવનું મત કરીશ કારણ કે મ્હને પણ સંતતી નથી
માટે જરૂર તે મત કરીશ મહારાજ હવે હું રાજા હોં છું, આપણા ઉ-
પકાર નહીં બુદ્ધ.

(કહી બહાણ હંકારી ચાલતો ચાલ્યો છે.)

ઉદ્દકામુખ—ગોરમહારાજ હવે આરતીની કેટલી વાર છે ? આજે
વખત ધણો થઈ ગયો છે.

ગોર—મહારાજ આપ પેલા વેપારી સાથે વાતમાં રોકાણા તેથી
વખત ગયો પણ હ્યો આરતી તૈયાર કરીનેજ મુકેલી છે ચાલો ઉતારો.

(કહી રાજા તથા રાણી આરતી ઉતારે છે ને સધળા ઉભા
થઈ ગયા છે)

રાજા રાણી વિગેરે—

જય સત્યદેવા જય સત્યદેવા,

સ્તુતિ કરીએ તમારી, કરીએ સદા સેવા; જય જય દેવા—

સાક્ષી તમે સર્વત્ર સત્તા થકી વ્યાપો. (૨)

કૃપા કરી સેવકપર મતી નિર્મળ આપો.

જય જય૦

પ્રભુ છો પરમ કૃપાળુ કાર્ય, સફળ કરશો; (૨)

કૃપાનિધી કૃષ્ણા કરી, પાપ ક્ષમા કરશો.

જય જય૦

એક અખંડ અનંત, અજરામર સાચા; (૨)

પ્રાણ પ્રભુ ગુણગાવા, નવચાલી વાચા.

જય જય૦

પ્રથમ અંક સમાપ્ત.

અંક ૨ નો

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—સાધુ વાણીયાનું ઘર.

(સાધુ વાણીયાની સ્ત્રી લીલાવતી વિચારમાં બેઠી છે ત્યાં સાધુ-વાણીયો આવી પુછે છે.

સાધુવાણીયો—હે પ્રીય આજે તું શા વિચારમાં બેઠી છે ? તારા કમળ મુખપરની લાલી આજે ક્યાં ઉડી મઈ છે ? તારા મુખમાંથી નીકળતું મધુર બાષ્પ આજે કેમ બંધ થઈ ગયું છે ? અરે મધુર બાષ્પથી ઉંડા નીસાશા શા સાડ નાંખે છે ? શું મારા પરદેસ ગયા પછી કોઈએ તને દુભી છે ? અરે વિચાર સાગરમાં ડુબી ગયેલી પ્રીયવંદા શા સાડ જવાબ આપતી નથી ?

લીલાવતી—પ્રાણનાથ વિચાર શા વળી એતો ધણા દિવસે તમે આવ્યા તેથી સહજ એમ લાગતું હશે.

સાધુવાણીયો—નાના ખરે આજે તું કાંઈ વિચારમાં જ પડેલી મ્હનેતો લાગે છે.

લીલાવતી—સ્વામીનાથ દરેક મનુષ્ય માત્રને વિચાર હોય છે તો મ્હને કેમ ન હોય ? !

સાધુવાણીયો—કરણ વગર કાંઈ વિચાર સુજતાજ નથી માટે હે પ્રીય સાચે સાચું કહે કે શા કરણથી તું વિચારમાં પડી છે.

લીલાવતી—સાચું શું કહેવડાવે છે મને જે વિચાર આવ્યારે ઉત્પન્ન થયા છે તે વિચાર આપને પણ ક્ષેપ વખતે થતાજ હશે,

આત્યારે આપ કદાચ સરવ મુકી મયા હશે.

સાધુવાણીયો—તે ક્યા વિચાર વાદ ? કહે તો ખરી અ-
ત્યારે મને કાંઈ સાંભળતું નથી.

લીલાવતી—ત્ર સાંભળતું હોય તો જુઓ સાંભળો.

વાત કહું વિચારની હું સ્વામી તમને પ્રોતથી,

પુત્ર કે પુત્રી સ્વામી, ભાગ્યમાંજ શું નથી;

પુર્વે આપણેજ સ્વામી, પાપ શા કર્યા હશે,

વાંઝીયા મેણુંજ અતે જગતમાંહી રહી જશે.

સાધુવાણીયો—બહાલી તે વિચાર તો મારા હૃદયમાં પણ કે-
ટલાક દિવસથી ઘોળાયા કરે છે, પણ ઉપાય શો પ્રજુએ ધાર્યે હશે
તેમ થશે.

લીલાવતી—દયાળુ પ્રજુ શું આપણા ઉપર દયા નહીજ કરે?
અરે દયાળુ પ્રજુ આશાના સમુદ્રમાં ક્યાં સુધો ડુગાડી રાખશે પુત્ર
નહીનો પુત્રીનો પણ શું તમારા ન્યાય દરબારમાં ટોટો પડી ગયો છે
ખરે મુને તે એમજ લાગે છે.

સાધુવાણીયો—અરે હારે હા બહાલી શીકર શાસાર કરે છે
સંતતી પ્રાપ્ત કરવાનો ઉપાય બદ્ધશીલા નદીને તીરેથી ઉલ્કામુખ રા-
જાએ મુને કહ્યો છે અને તે એકે શ્રી પરમકૃપાળુ સત્યદેવનું વરત
વિધીયુક્ત કર્યાથી સંતતી પ્રાપ્ત થાય છે તો આપણે પણ કાંઈ સંત-
તી થશે તો મી સત્યનારાયણ દેવનું વરત કરીશું.

લીલાવતી—તે વરતની વીધી કેવી છે પ્રાણુનાથ ?

સાધુવાણીયો—જે સાંભળ.

સત્ય વરતને કારણે રહેવું અપચારી,

સંધ્યા સમયે ભાવથી ભજવા અવીનાશી;

આઠાણ સહકુટુંબને જોલાવવા નીરધાર;

પ્રજન કરવું પ્રેમથી સત્યદેવનું સાર.

લીલાવતી—ત્યારે આપણે પણ તે વ્રત કરીશું.

સાધુવાણીયો—ઠીક છે તે વખતે વાત.

લીલાવતી—હે સત્ય પ્રભુ અમને સાચા થજો વાંઝીયા મેણું

હમારું ભાગજો.

હે સત્યનારાયણ સાચા,

કરમરી કરું આ વાર;

દીન અમળાની પુરો આસ.

પુત્ર કે પુત્રી દોને હમને, મનહું અરપણ કરીશ તમને—

સાચા વિભુજી તમે છો દેવા, નીત્ય કરીશું તમારી સેવા—

હે અમને સુખકાર—

હે સત્ય૦

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ— રસ્તો.

જટાશંકર—કેમ રામશંકર શાસ્ત્રી આજે રસોઇની કેવી સોઇ
આવીતી ?

રામશંકર—ભાઇ હવે કોઇનું ઉધાર કામ કરવુંજ નહી,

જટાશંકર—(સ્વગત) અરે તારું સત્યાનાથ જાણે ખરેશ

આખા રસ્તે માંચા કુટાવી નાંખ્યા. (ચાહન)

નાના શાસ્ત્રીજી જમવાની કેવી મઝા આવીતી વાંઝું ?

રામશંકર—કાલે પેલા ઓપડજાને ઘેર જમવા ગયો હતો પણ

તેનો છોકરો બહુજ ખરાબ કે ઘાંટા પાડી પાડી મરીએ પણ સાં-
ભળેજ નહી એવો બહેરો છે.

જટારાંકર—ત્યારે તમે ક્યાં પાંસરા છો? જેની આંખમાં કમળો
હોય તે આખું જગત પીળું દેખે તેની પેઠે આ મીઠ્યા અભીમાની
બહેરો ઓઘડશાના દીકરાનેજ વગોવી મારે છે.

રામશંકર—કેમ જટારાંકર કાંઈ બોલતા નથી દુધપાકનું ઘેન
ચઢયું છે કે શું ?

જટારાંકર—બોલાવીને થાક્યો પણ બહેરા તારા કાનજ ક્યાં
ઉઘડે છે બોલ શું કહ્યું મેં ?

રામશંકર—શું પેટ ચડ્યું છે ? આસો ત્યારે ઝટ પગ ઉપાડો.

જટારાંકર—મેર તારા કાન પુટે બહેરા.

(કહી આદ્યા બંધ છે.)

પ્રવેશ ૩ બે.

રથળ—સાધુ વાણીઆનું ઘર.

લીલાવતી—સત્ય વ્રત સાચુંજ છે મહા પ્રભુએ વાંઝીઆ
મેણુ ભાગ્યું તો ખરું પુત્ર નહી ને પુત્રી રતન પણ આપ્યું તો ખરું
અહહા સત્ય પ્રભુ ખરે આ જગતમાં પ્રત્યક્ષ પારખું ખતલાવનારાજ
હે આજે પતીને કહું કે સત્યદેવનું વ્રત કરે.

(એટલામાં સાધુવાણીયો આવે છે.)

સાધુવાણીયો—બહાલી શા વિચારમાં બેઠી છે ? લાડકી પુત્રી
કલાવતી ક્યાં ગઇ છે ?

લીલાવતી—જુઓ પેલી ઊડીયો ભેગી રમે ઠીક પશુ + + +
સાધુવાણીયો—પશુ શું કહેતાં કહેતાં અચકામ છે કેમ ?

લીલાવતી—જુઓ સાંભળો કહું છું.

સુણો પ્રાણપતી અર્જ ઉરધારો,
ભુલ્યા ભુલવણીમાં પ્રતના વિચારો;
આપે કહ્યું હતું કે સંતતી ને યાશે,
કરશું સત્યવ્રત અતી ઉદ્ધારો;
તેહ સત્યવ્રત આપ નથી કરતા,
નથી દેવનું દેવું શે ચુકવતા.

સાધુવાણીયો—ઠ્ઠાલી તેમાં આટલી ઉતાવળ શા સાઈ કરે
છે સાંભળ.

ભણી ભણી (૨) વાત રહે છાની હો મારી મીઠી હવેરે, છાની.
કલાવતીના લગ્ન પ્રસંગે;

કરશું સત્ય વ્રત ઉમંગે,

હજી વખત ધણો છે ઠ્ઠાલી હો મારી મીઠી હવેરે, છાની

સાધુવાણીયો—કેમ શા વિચારમાં પડી આપણે સત્ય દેવનું
વ્રત લાડકી પુત્રી કલાવતીના લગ્ન વખતે કરીશું.

લીલાવતી—ખરે આપ મહતે લાહરીઆજ લાગો છો પ્રાણ-
નાથ વિચારો દેવનું દેવું આખરે દુઃખ દાયકજ નીવડશે મહા પ્રભુની
આમળ આપનું લાહરીઆપણું જરીએ નહી ચાલે પછી તો જેવી
આપની મરજી.

સાધુવાણીયો—અરે જારેજ કાંઈ બહેમીલી ભણાય છે કે શું
તે વ્રત તો નકકી પુત્રીના લગ્ન વખતે કરીશું.

લલિતાવતી—બલે તમારી મરજીમાં આવે ત્યારે કરો મેં તો મારે કશી દીધું.

સાધુવાણીયો—તારા બહેન નહીં જવાના તું તારે વિચારો ઠંધાન કરજો. (એટલું કહી ચાલ્યો જાય છે.)

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ. રસ્તો.

લલિતા—ખરે કલાવતી આને કપડો તો દેવાનોજ કારણ કે આને એનો જન્મ દીવસ હોવાથી બહેલા આવવાનું કહ્યું હતું પણ આને દ્વાદશી હોવાથી ગઘ કાલના અગીઆરશના પારણાં કરતાં વાર લાગી અરે પણ પેલું સામેથી આવતું કોણ જણાય છે કાંતા તો ન હોય મહેને તો તેજ લાગે છે અશે આવવા દે તે પણ મારી પેઠે મોડીજ જતી જણાય છે ઉતાવળા ચાલવાથી તેનું હૃદય સ્વાસથી કેવું ઉછળે છે.

(એટલામાં કાંતા આવે છે)

કાંતા—કેમ બહેન લલિતા હજી કલાવતી પાસે ગઘ નથી કે શું ? અહીં ઉભી ઉભી શા વિચાર કરે છે ?

લલિતા—ના બહેન હું જવાનોજ વિચાર કરું છું પણ તે ઘર આગળ હશે કે બગીચામાં.

કાંતા—ઘેરથી તો તે બગીચામાં ગઘ છે.

લલિતા—તું ઘેર થઈને આવી કે શું ?

કાંતા—હા બે ચાલ હવે આવે છે ?

લક્ષીતા—ચાલ ત્યારે.

(કહી જાય છે ને કલાવતી આવે છે.)

કલાવતી—હજી સુધી કાન્તા તથા લક્ષીતા કેમ નહીં આવી હોય મ્હે તેમને કહું તો હતું કે જોલા આવજો પણ કાંઈ કામમાતો નહીં રોકાઈ હોય નક્કી તેમજ થએલું વખતે બગીચામાં જાય પણ બેર આવ્યા વગર તો ન જ જાય અશે આવી પોકશે (કહી ચાલી જાય છે.)

પ્રવેશ ૫ મો.

સ્થળ—

બગીચો.

લક્ષીતા—કાન્તા જોઈને અહીં પણ કલાવતી આવેલી જણાતી નથી.

કાન્તા—તે કાંઈ રસ્તામાં રોકાઈ હશે.

લક્ષીતા—ખરે તેમજ હશે પણ જો જો પેલુ કોઈ તેના જીવું આવતું જણાય છે.

કાન્તા—હા હોતો તેજ.

(એટલામાં કલાવતી આવે છે.)

કાન્તા—કેમ જોઈને આટલી વાર લાગી ઘેરથી તો ક્યારની નીકળી છું.

કલાવતી—તમારી રહ જોવાને રસ્તામાં રોકાઈ હતી પણ આજે કેમયાર થયું ?

લક્ષીતા—કાલની એકાદશીના પારણા કરવા રોકાયાં હતાં.

કલાવતી—પારણા કરવાતું મ્હે તમને કાલે કશું તો હતું કે
આરે ત્યાં જમજો.

લક્ષીતા—સરત ચુકી ગયાં.

કાન્તા—ખેન કલાવતી પણ + + + +

કલાવતી—પણ શું ? કહેતાં કહેતાં અચચાચ છે કેમ;

કાન્તા—સાંભળ કહું છું.

સાંભળ શાણી સખી તું મ્હારી, કહું વાત આજે તને પ્રીય ખ્યારી,
તુજ કમળ મુખ કરમાયુ દીસે;

છે દુઃખ શું તને બારી— કહું.

શું તાત તુજને ખીજ્યાં છે આજે;

કહે સલ વાત ઉચારી— કહું.

કાન્તા—હે બહાલી સખી કલાવતી આજે તારું મુખ ઉદાસ
કેમ જણાય છે ?

લક્ષીતા—ખરે હું પણ ક્યારની તે વિચારજ કરતી હતી.

કલાવતી—નાના કાન્તા તારી ધારણા ખોટી છે આજે મ્હને
પીતાજી ખીજ્યાજ નથી.

કાન્તા—ત્યારે શા કારણથી તારું મુખ ઉતરેલું લાગે છે ! સાચે
સાચું ન કહે તો તને મારા સમ છે.

કલાવતી—ખેન સમ શા સાર ખવડાવે છે તું જાણે છે તો
ખરી કે મદન પીડા એવીજ હોય છે.

કાન્તા—ખેન તે તારું કહેવું ખરું છે પણ એક પરીક્ષણ પ-
રમેશ્વરનું રમણ કર્યાથી તે પીડા ઓછીજ થાય છે.

કલાવતી—ખરે તારું કહેવું સલ છે કે પ્રભુ ભક્તિ કર્યાથી
અન્ય વિચારો થતા નથી પણ ત્યારે શું. + + +

કાંન્તા—કેમ કહેતાં કહેતાં અચકાય છે ?

કલાવતી—નાના જો સાંભળ.

સાહેલી કર તું વિચાર, વહી ગઇ યુવા અવસ્થા આશામાં મારી—
લગ્ન વિચાર ક્યો ન નીરધાર,
પુન્ય પીતાએ આવાર—

કાંન્તા—શાણી શાન્ત તું થા આકળાં ન થઇએ હમણાં કા-
પણુડાં—

આજ સવારે તુજ પીતાએ,

ક્યો છે લગ્ન વિચાર—

કાંન્તા—પણુ ખૂદેન તું આટલી આકળી શા સાઈં થાય છે
ધીરજ ધર પ્રભુ સૌ સાઈંજ કરશે.

લક્ષ્મીતા—(ધીમા અવાજે) ખૂદેન જોજો પેલા પીતાજી આવેછે.

કલાવતી—ચાલો ત્યારે આપણે હવે જમણે કારણ કે પીતા-
જી જરૂર અહીંજ પધારશે.

કાંન્તા—હા ચાલો ત્યારે.

(કહી ચાલ્યાં જાય છે ને સાધુવાણીયો આવે છે.)

સાધુવાણીયો—પુત્રી મહને જોઈ શરમાઇને ચાલી ગઇ ખરે
હવે તે ઉમરલાયક થઇ છે માટે તેના લગ્નની કાંઈ હવે ગોઠવણ કર-
વીજ જોઈએ તેની મા પણુ કાલે કહેતી હતી કે પુત્રી ઉમરલાયક
થઈ માટે તેના લાયક વર ખોળી કાઢો નહીં આજને આજ તે વિ-
ચાર કરી મુનીમને વ્હાલી પુત્રી કલાવતી લાયક વર ખોળી કાઢવા
મોકલું ચાલ જઈ ત્યારે લગ્નની તૈયારી કરાવરાવું.

(કહી ચાલ્યો જાય છે.)

પ્રવેશ ૬ ઠો.

સ્થળ—સ્તો.

મુનીમ—શેઠે ઓર્થોતા લગ્નનો વિચાર કેમ કર્યો હશે ? હીક યાદ આવ્યું કલાવતી પણ હવે ઉમર લાયક થઈ છે મારે કરવોજ નોંધ્યો મારે પણ હવે મારી બહાલી પુત્રી કાન્તા વિષે કાંઈ વિચાર કરવોજ નોંધ્યો કારણ કે તે પણ હવે ઉમર લાયક થઈ છે તેના લાયક વર જોળી કાઢવો તે પુત્રીનુંજ કામ છે પણ તે રીવાજ હાલમાં બંધ થવાથી મારે કાંઈ જોળ કરવીજ નોંધ્યો કારણ કે કન્યાકાળ વીતી ગયા પછી લગ્ન કરવાં તે દોષમાં પડવા જેવું છે અરે હા હીક યાદ આવ્યું મારે કાંઈ લોભી દાસોની પેઠે દીકરીના પૈસા ખાવા નથી મારે તો તેના જરોજરીયોજ વર જોવો છે અરે લોભી દાસો આજ કાલ બહુજ જુલમ વરતાવે છે દીકરીયોનું ધન લેઈ રાજી રહે છે છતી આંખે આંધળા થઈ કુવામાં પડે છે જાર વર્ષની નીરદોષ જાળકીને સાઠ વર્ષના બુદ્ધ સાથે પૈસા લઈ પરણાવે છે અરે તેઓ નર્કનાજ અધીકારી થવાના અરે ગરીબડી ગાય જેવી દીકરીયોની દાદ કાણ સાંભળે છે.

અરે દીકરીયોનું ધન ખાનારા લોભી દાસો આવો જુલમ વરતાવનારો ચાલ કાઢ્યો તો કાઢ્યો પણ તેની સાથે પુર્નલગ્નનો ચાલ કાઢ્યો હોત તો દુઃખીયારી દીકરીયોના દુઃખ તો ભોગત અરે !

પાપી પેટ ભરી ખાનારા ક્યાં જઈ હરશે,
દીકરીયો વેચીને પાપી પેટ શું ભરશે;
કાંચો પારો પેટમહી કો', ક્યાં સુધી ટકશે,
દીકરીયોનું ધન ખાધેલું ક્યાં અરે પચશે;

હાદ દીકરીયો તણી કો ધરે નહી કાને,
આર્ય અગળાઓ કો', ક્યારે સુખ ધડી પામે.

મુનીમ—ખરે તેમની દશા દયા ઉપજાવે તેવીજ છે પણ
ઉપાય શો એક હાથે તાલી શી રીતે પડે હશે દયાળુ પ્રભુએ ધાર્યું
હશે તેમ થશે ચાલ જાઉં હવે તો વખત ધણો વીતી ગયો છે સી-
પાછયો પણ રાહ જોતા હશે.

(કહી ચાલ્યો જાય છે.)

પ્રવેશ ૭ મો.

સ્થળ—સાધુ વાણીયાનું ઘર.

(સાધુવાણીયાની બી લીલાવતી બેઠી છે ત્યાં કલાવતી આવે છે.)

કલાવતી—માતૃશ્રી શા વિચારમાં બેઠી છે ?

લીલાવતી—કાંઈ નહી બેઠા એતો તને એમ લાગતું હશે
(એટલામાં સાધુવાણીયો આવે છે.)

સાધુવાણીયો—શું પ્રતાંત ચાલે છે ? બેઠા કલાવતી તને
કાંતા બહાર બોલાવે છે માટે જ.

કલાવતી—અત્યારે તેને શું કામ હશે ?

(કહી ચાલી જાય છે.)

લીલાવતી—પ્રાણનાથ મુનીમ તરફના કૌંઠ, સમાચાર હજી
સુધી કેમ ન આવ્યા.

સાધુવાણીયો—તે આપણી બહાલી પુત્રી કલાવતી લાયક વર
લઈ આવતાજ હશે કારણ કે સીપાઈ દુકાને આવી ખબર ક્યારનો
કહી ગયે છે.

હોલાવતી—હીક તારે તો પણ જુઓ પેલુ સામેથી કાંઈ તેમના જેવુંજ આવતું જણાય છે,

સાધુવાણીયો—હા લાગે છે તો તેજ અશે આવવા દો.
(એટલામાં મુનીમ હલાવતી લાયક વર લઇ આવે છે.)

સાધુવાણીયો—આવો પધારો મુનીમ આ કોણ છે ?

મુનીમ—આપે જેની સોધ માટે મ્હને મોકલ્યો તો તેજ.

સાધુવાણીયો—હીક કીયા નમ્રમાં કરી આવ્યા તેમની સા-
થેના ખીજ માણસો ક્યાં ! તેમને ક્યાં ઉતારો આપ્યો છે ?

મુનીમ—કાંચન પુર નમ્રમાંથી જનન આપણે ત્યાં ક્યારની
આવી પહોંચી છે તે તેમને આપણા બગીચામાંજ ઉતારો આપ્યો છે.

સાધુવાણીયો—તેમના માટે કાંઈ ખાવા પીવાનો બંદોબસ્ત
ક્યો કે નહીં.

મુનીમ—ક્યારની રસોઇ થવા માંડી છે હવે આપ લગ્નની
તૈયારી કરો કારણ કે કાલ સાંજનું શુભ મુહૂર્ત જોશીએ આપ્યું છે.

સાધુવાણીયો—હીક ત્યારે આપણે પણ હવે તૈયારી કરીએ.

પ્રવેશ ૮ મો.

સ્થળ—કાંતાનો એકાંત ઝોરડો.

કાંતા—મ્હને હલાવતી હવે તો તું હમારો ઉપરથી તારી
પ્રીતી ઉતારવાનીજ કેમ વાઈ ?

હલાવતી—કાંતા એમ કેમ બોલે છે ?

કાંતા—હાસતો તારા લગ્ન થયાં એટલે તું હવે તારા પતી
સાથે તારી પ્રીતી જોડીશ.

કલાવતી—બહેન કાન્તાં આમ ન ગોલ જે સી પતીને ન થી ચાહતી તે ખરે નર્કનીજ અધીકારી છે પણ હું તને તથા મારા પ્રીય સ્વામીને સરખાજ ગણું છું.

કાન્તા—વાહ વાહ કલાવતી પરણતાં તો વાર થઈ નથી એટલામાંજ પતીને આટલી ચાહવા લાગી તો આગળ ઉપર કેટલું ભણે શું થશે.

કલાવતી—નાના કાન્તા તું જરાએ ઓછું આણીશ નહીં હું તને ખરા હૃદયથી ચાહાઉં છું.

કાન્તા—બહેન તે થોડા વખતને માટેજ કહેવત છે કે સગપણ આગળ સ્નેહને જુલો જવાય સગપણ તે સોનું ને પ્રીત તે પીતળ તેની પેઠે આખરે તું હમને અળગાંજ કરવાની પણ આજે તારા પીતાજી તથા તારા સ્વામી વેપાર અર્થે જવાના છે એવી મહેં વાત સાંભળી છે.

કલાવતી—હા તે વાત ખરી છે અને ગયા પણ હશે પણ બહેન બેશજે હવે હું તો જમશ.

કાન્તા—જવાય છે બેસતો ખરી.

કલાવતી—ના વળી કાલે આવીસ.

(કહી ચાલી જાય છે.)

પ્રવેશ ૯ મો.

સ્થળ—જંગલ પાસેનો રસ્તો.

ભગવાન—ધીરે ધીરે હવે મારો મહીમા લોકોમાં પ્રસિદ્ધ થતો જાય છે ખરે મહેને માનનારા, મારા પર પુરું પ્રીતી રાખનારા,

મારા સત્યનામનું હૃદયમાં રટણ કરનારા, અને કેવળ બ્રમ તરીકે જાણી બજનારા, નીરંજન નીરાકારનું સ્મરણ કરનારા, મારી કાંઈ પણ આકાર વિનાની મુર્તિને માનનારાઓને હું નક્કી મારી પાસેજ રાખું છું આ જગતના ઘણા ખરા લોકો હવે મારા સત્યનામને જીવી જમ અન્ય વસ્તુઓને માને છે મ્હને ઠગવાનો પ્રયત્ન કરે છે પણ જ્યાં સુધી મારી દયા દ્રષ્ટી છે ત્યાં સુધીજ તે લોકો સુખ ભોગવવાના અરે પેલો લુચ્ચો સાધુ વાણીયો ગને છેતરવાનો વિચાર ધારે છે માટે તેને કાંઈ શીક્ષા કરવીજ જોઈએ.

સાધુ વાણીયા માથે અરે દુઃખ તો અતી પડજે,

ગુણ વાયદા કરતો, અધર્મ ધર્મ નથી કરતો;

ખંધીખાનુમાં પાપી મારા આપથી પડજે.

અરે દુષ્ટ સાધુ વાણીયા તારા માથે અતીશય દુઃખ પડજે તારી સમ્રાજી ધનદોલત વેરાન ખેરાન થઈ જજે તું તથા તારો જમાઈ કે-દમાં પડજે તારો સ્ત્રી તથા પુત્રી ઘેર ઘેર બીખ માંગતી થજે તથા:રતુ.

(કહી ચાલ્યા જાય છે.)

પ્રવેશ ૧૦ મો.

સ્થળ—ચંદ્રકેતુ રાજના નગમાં સાધુવાણીયાનું મકાન.

(સાધુવાણીયો તથા તેનો જમાઈ સુતા છે ત્યાં ચંદ્રકેતુ રાજના ખજાનામાંથી ચોરી કરી બે ચોર તેના મકાનમાં સંતાઈ રહ્યાં તેમને રાજના સીપાઈઓની ખીક લાગવાથી.)

પેથા—અમ્યા ખેમા તારે મારા હાહરાનું ચમ કરકું ? મારા દી-
ચરા રાજ દીપાધયો આપણી પુઠે તો પડ્યાજ હશે.

ખેમા—પેથા મનેતો ધમ લાગેશે કે આ ધન અહીં પડતું મુચી
નાહી જમએ પછેતો જોવો તારો વચાર.

પેથા—ખેમા મારો પણ એવોજ વચાર શે; હેડ તારે ઝટ મા-
રમેજ પડી જમએ વચાર કરવા નરેતો.

(કહી છાના માના ધન નાખી જતા રહે છે ને સીપાધયો
આવે છે.)

નવાળખાં—મોળતખાં દેખા સાથે ચોદોને જગા કાં હુંડ
નીકાલી હે ?

મોળતખાં—નવાળખાં સાલેકું બાંધકે લે ચલો ડેર મત કરો.
(કહી સાધુ વાણીયાને તથા તેના જમાઇને બાંધી લઇ જાય છે.)

પ્રવેશ ૧૧ મો.

સ્થળ—ચંદ્રકેતુની કચેરી પાશેનો રસ્તો.

મોળતખાં—(સાધુવાણીયાને ધક્કે મારતો) ચલ સાલે જલદી
પાંડ ઉઠા.

સાધુવાણીયો—ધક્કા શા માટે મારે છે ? સોતારા રાજનો
ગુન્દો ક્યો છે કોઇ ચોરો ત્યાં માલ નાંખી ગયા હશે તેમાં હમને
સા સાર પકડી તારા રાજ પાસે લઇ જાય છે.

નવાળખાં—સાલે પાંડ ઉઠાતા હેકે નહીં એડી તેડી માત
હમારી પાસ નહીં ચલેગી મહારાજકુ જવાળ દેના.

સાધુવાણીયો—અરે આશો જુલમ કેવો અન્યાય બીન શુ-

જેગારોને બાંધીને લઇ જાય છે અને અહીંનું રાજ અધિરજ લાગે છે.

મોખતબાં—સાથે ટક ટક ક્યા કરતાહે ચલતાહે કે નહીં ?

સાધુવાણીએ—(પોતાના મળામાંથી કંઈ દેખાડી) બાઈ સાબ હમને છોડી મુકોતો આ આપીએ.

નવાળાં—ભાઈ સાથે ચોટે ક્યા હમકુ લાંચ ખાને વાલા જાનતા હે ચલ જલદી પાંઉ ઉઠા.

(કહી થકો મારી લઇ જાય છે.)

પ્રવેશ ૧૨ મો.

સ્થળ—કંચેરી.

ચંદ્રકેતુ—(કોષયુક્ત થઇ) પ્રધાનજી ? ચોરોનો કાંઇ પત્તો લાગ્યો કે નહીં ? તમે કેવો બંદોબસ્ત રાખોછો સઘળા નીમકહરામજી થઇ ગએલા લાગે છે.

પ્રધાન—(બે હાથ જોડી) અનદાતાર હમારા બાપદાદાઓએ આપણું લુણ ખાઇ હરામ નથી કર્યું તો હમે તેમના દીકરાઓ કેમ કરીશું ચોરોની તપાસ કરવાને સીપાઇઓને ક્યારના યોગરદમ મોકલી દીધા છે.

ચંદ્રકેતુ—તેમાંનો કોઇએ હજી સુધી આવ્યો કે નહીં ? (એટલામાં સીપાઇએ સાધુવાણીયાને તથા તેના જમાઇને પકડી લાવે છે.)

સીપાઇ—ગરીબપરવર એ દોનું ચોરનું આવ્યો.

ચંદ્રકેતુ—અરે તે દુષ્ટોને મારી પાસે શા સાર લાવ્યા જાઓ હાલને હાલ તેમને બંધીખાનામાં પુરી દ્યો.

(રાજનો હુકમ સાંભળી સીપાઇએ સાધુવાણીયાને તથા તેના જમાઇને બંધીખાનામાં લઈ જાય છે.)

સાધુવાણીયો—(જતાં જતાં સ્વગત) અરે પ્રભુ આ થું !
ઓર્મીતું કવંક વાદળ હમારા હિપર, ક્યાંથી ?

મવેશ ૧૩ મો.

સ્થાન—રસ્તો.

કલાવતી—દયા દરીએ હું કુઆણી, હાયહરી દુઃખથી અકળાણી;
નસીબના મડયા મગડોળે, પ્રાણુપ્રભુ શ્વેતું તો ખોળે.
ભુખના બડકા ઉઠે હૃદયમાં તનમાં લાગે લાલ,
પાણી પશુ પુર મળે નહીં એ દુઃખશે સેવાય;
મરે ભુખથી બહુ દુઃખીયારી, પ્રાણુપ્રભુ દે હમને તારી.

કલાવતી—અરે હાયહાય આ શી દયા કે જે બાગ બગીચે
ફરનારા, મન ગમતાં કપડાં પહેરનારા, પાણી સાટે દુધ પીનારા, અનેક
તરેહના બોજન જમનારા, ભુખ્યાને અન્ન આપી તૃપ્ત કરનારા, તરપાને
પાણી આપી તેની તરસ મટાડનારાને, અરે આજે દુઃખ પડવામાં
કાંઈ બાકી નથી રહી ઘેર ઘેર રખડતાં પશુ કોષ પેટ ભરાય તેટલું
અનાજ આપતું નથી અરે સુખમાં ઉછરેલાને માંથે ન્યારે દુઃખલપક
દયા આતી પડે છે ત્યારે ખરે પ્રભુ તારા સીવાય બીજું કોઈ સાં-
બળતું નથી ખરે દુઃખી દયા તેવીજ હોય છે. અરે પશુ ! પેલા ખાલ-
જુના ઘરમાં શેતી પુજા થાય છે ખરે કાંઈ દુઃખમાંથી મુક્ત કરના-
રીજ પુજા થાય છે ચાલ ત્યાં જઈ રાત્રી તો પડો ગધ છે માતૃશી
લડે તો લડપણ ત્યાં જઈ તો ખરીજ.

(કહી ચાલી જાય છે.)

પ્રવેશ ૧૪ મો.

સ્થળ—સાધુ વાણીયાનું ઘર.

લીલાવતી—અરે પ્રભુ આ દુઃખ અમારા કમ્મેં ક્યાં બાલી
સુઝ્યું હતું કે પુર પેટ ભરીને પણ અનાજ મળતું નથી એ દીવસ
તો ખાધે થઇ ગયા છે અને પ્રભુ કરે તે માથા ઉપર આખા જન્મ
માં બીજ નહીં માગેલી તે આજે માથે વખત પડે માગવી પડે છે
અરે પ્રભુ આ દુઃખ કરતાં મર્યું ધડી વહેલી દેખાડવી હતી અને
દશાનો સમુદ્ર સુખ દુઃખ દેખાડ્યા વગર રહેતોજ નથી હાય દશા
દશા તારી દોરી મજબુતજ જણાય છે દશાની દડી શાશા ખેલ બ-
ટલાવે છે ધડીકમાં ચઢે છે ને ધડીકમાં પડે છે અને તેમજ છે.

હાય ઓચીંતું આ દુઃખ ક્યાંથી,

અજ મળે નહીં પેટ ભરીરે;

દુઃખ દાવાનળ પડીયું છે માથે, સુખ ગયું વહી પાણી મરેરે;

હાય હરો દુઃખગાથી ઉગારો, દુખીયારા દુખ માંડી મરેરે.

અરે પ્રભુ હવે તો હદ થઇ દુઃખ પડવામાં કાંઇ બાકી નથી
રહી દુષ્ટ ચોરો તમારું સત્યાનાથ જન્મે કે હમને દુઃખી કર્યા અને
ચોરોનો શો વાંક આ દુઃખી દશાની પતીને પણ શી ખબર પડે અને
તેઓ તો ત્યાં સુખમાં દીન ગુજરતા હશે અને તેઓ તો મોજ જ
માણતા હશે અને ! હજુ સુધી વહાલી પુત્રી કેમ ન આવી શું હશે !
ક્યાં રોકાઈ હશે ! લાડકી પુત્રી કલાવતી તારી દુઃખી હાલત જોઇ
મારું હૃદય ચીરાઇ જાય છે અને જે લાડકોડમાં ઉછરેલી પાણી સાટે
દુધ પીનારી તે અત્યારે બીક્ષા કાળે ઘેરે ઘેર રખડતી ફરે છે હાય
પ્રભુ આ શો કાપ આશી દશા અમારો શો અપરાધ.

(કહી અશ્રુપાત કરે છે ત્યાં કલાવતી આવે છે.)

કલાવતી—માતૃશ્રી શા વિચાર કરે છે ! દુઃખને ક્યાં સુધી રડ્યા કરોશ હિમત રાખ પ્રભુ સૌ સારજ કરશે.

લીલાવતી—અરે પુત્રી આજે આટલી રાત સુધી ક્યાં ગઇ હતી રાતની વખતે વધારે બહાર રખડવું તે શું તારા જેવી સમજી-ને ઘટે છે કે શું તું નથી જાણતી કે માતૃશ્રી ઘેર શીકર કરશે અરે પાપણી દુઃખમાં દુઃખ કરવાને તું શા શાફ જીવે છે.

કલાવતી—(રડતી રડતી) માતૃશ્રી બહાલી માતૃશ્રી મુજ નીર અપરાધી ઉપર ક્રોધે શા સાફ બરાય છે હું ખીજે કાંઈ ગઇ નથી.

લીલાવતી—તારે આટલી રાત સુધી ક્યાં ગઇ હતી ?

કલાવતી—માતૃશ્રી એક બ્રાહ્મણને ત્યાં દુઃખમાંથી મુક્ત કરવાનાળી શ્રી સત્યદેવની પુજા થતી હતી ત્યાં બેઠી બેઠી આપણે દુઃખમાંથી મુક્ત થઇએ એવી દયાળુ પ્રભુ પાસે પ્રાર્થના કરતી હતી.

લીલાવતી—વાહ વાહ મારી બહાલી પુત્રી સાળાસ છે. તું દુઃખમાંથી મુક્ત થવાનો રસ્તો ખરો સોધી લાવી તારા જન્મ પહેલાંની તારા પીતાજીએ તે સત્યદેવની પુજાની બાધા રાખેલી છે અને તે હજી સુધી પશુ કરી નથી તેથીજ દયાળુ પ્રભુ આપણા ઉપર ક્રોધાપમાન થયા હશે માટે કાલને કાલ આપણે તે વ્રત કરીએ ને દુઃખમાંથી મુક્ત થઇએ.

પ્રવેશ ૧૫ મો.

સ્થળ—રસ્તો.

ભગવાન—સાધુ સોદાગર તણી સ્ત્રીએ નીરધાર,

પુખ્ત કરીને મુજને તુમ કયો આ વાર—
 માટે દુઃખ એના હવે દર્દ હું સર્વે નાશ;
 છોડાવું તેનો પતી જઈ સજની પાશ—
 પ્રેમે પુખ્ત માલ્યરી કરશે જે નર નાર,
 દુઃખ સકળ તેના હરી આપું મેઘનું દ્વાર—

ભગવાન—હવે સાધુ વાણીયાને દુઃખમાંથી મુક્ત કર. તેની બાકી સ્ત્રીએ મારી પુખ્ત કરી મહને તુમ કયો છે માટે તેના પતીને હવે યજ્ઞનમાંથી છોડાવું ચાલ જાઉં હવે ચંદ્રકેતુને જઈ સખું આપું ને નીરઅપરાધી સાધુ વાણીયાને તથા તેના જમાઇને બચંકર કેદખાનામાંથી મુક્ત કરાવરાવું અને તેમનો સમ્રજો માલ પાછો અપાવું.

(કહી ચાલ્યા જાય છે.)

પ્રવેશ ૧૬ મો.

સ્થળ—ચંદ્રકેતુનું શયન ગૃહ.

(ચંદ્રકેતુ સુષ્પ રહ્યો છે ત્યાં શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાન અંતઃસીક્ષથી આવે છે ને કહે છે.)

ભગવાન—ચંદ્રકેતુ સાંભળ તું તો, કહું તને આવાર,
 નીરઅપરાધી જે વાણીયાને છોડી મુક નીરધાર—
 જે સમ્રજો તેં એમનો લીધો છે જે ગાલ;
 આદરમાન તેને દહને તું તે પાછો આલ—
 જે સુખને ગનથી ઈચ્છે તો પુર વણીકની આશ,
 નહીતો તારા સંન્યતો પણ કરીશ હું તો નાશ—
 (એટલું કહી ભગવાન જાય છે ને ચંદ્રકેતુ જમકી ઉઠે છે.)

ચંદ્રકેતુ—અરે ધ્યાં છે ! સલ પ્રભુ ધ્યાં ગયા ! આતે સ્વપ્નું કે શું હું નીદ્રામાંતો નથી નહીં નહીં મનેતો-સ્વપ્નુંજ લાગે છે. સ્વપ્નાની વાત સાચી કેમ મનાય વણીક પુત્રોને છોડી કેમ મુકાય.

ભગવાન—(અંતરીક્ષથી) ચંદ્રકેતુ તું આ સ્વપ્નાને ખોટું ન માનતો સાચુજ માનજે.

ચંદ્રકેતુ—અરે આશું આ કાણ ખોલે છે આકાશવાણી જેવો આવજ તો લાગે છે જરૂર હું જાગૃતજ છું કાલ નક્કી બે વણીકોને છોડી મુકું.

પ્રવેશ ૧૭ મો.

સ્થળ—જેલખાના પાસેનો રસ્તો.

શેરખાં—અએ નનેખાં ; આજ સરકારને બે ટાઇમ્સે કચેરી થયું ભરી હોગી ?

નનેખાં—શેરખાં આપકુ, કુચ માલુમ નહીં; આપ એહ સચ કહે તેહો યા મેરી મસ્કરી કરતે હો ?

શેરખાં—ભાઇ મહેં સચ કહેતાહું મુઝે કુચ માલુમ નહીં કે અદલાઃજને ક્યા વાસ્તે કચેરી ભરી હોગી અગર એ આપકુ માલુમ હોતો કહે.

નનેખાં—તો સુનીયે બે કુચ મેને જાત સુનીહે શો કહેતા હું થોડે રોજયે અપને જંદરયે બે દો બેપારી આએયે શો અપના સરકારકા માલ ચુરાયાથા ઉસ વાસ્તે ઉન શાહુકારોંકો અપને સરકારને જેલખાનેમે ડાલેયે.

શેરખાં—હાંહાં વો તો મેરેકુ માલુમહે ઉનીહીકો પકડનેમેં જા

વસદરબજે પે તો મેલીયા ઓર ઇનામખી મહેને સરકારસે લીયાયા
ઓર નાયકીશે જમાદારી ખી મીલીથી સોતો મેંખી જનતાહું.

નનેખાં—પરમાઈ ઓ ગાતતો સચ્ચીહે મગર આજ અપને
સરકાર રાતકી બખત સો રહેયે ઉસ બખત અસ્લાહને ખ્યાબમે આ-
કર કપાકો એ શાહુકાર બે ગુન્દાહય ઇતુહને ચોરી નહીકી ઉસ બા-
ને ઉનોકો સુખો હોતેહી માન મુર્તખો કે સાથ છોડો નહીનો મેં
આપકી ખરાખી કરદોંગા ઉસ સબબસે સરકાર ઉરકે ઉનોકો છોડને
વાલે હયે ઉસલીએ કચેરી બરી જતી હે.

શેરખાં—અસ્લાહ: જળતો અપના મુર્તખા ઘટજાયગા કયું કે
એ બે ગુન્દા બનીગે. યા અસ્લાહતું હગારી લાજ શરમ આગર રખના
મગર નનેખાં સચ કહના આજકા અરીમ કયસા ?

નનેખાં—હમકુ કયા માલુમ.

પ્રવેશ ૧૮ મો.

સ્થળ—કચેરી.

અંદ્રકેતુ—પ્રધાનજી હજુ સુધી સીપાઇયો બે વણીક સોદાગ-
રોને લાઇ કેમ ન આવ્યા ?

પ્રધાન—મહારાજ આવતા હશે.

અંદ્રકેતુ—પ્રધાનજી મને તો તેઓ નીર અપરાધી લાગે છે.
આપણે સત્ય પ્રભુની માયામાં લુખ્ષ થઇ વગર ગુન્દે તેઓને કેદ કર્યા.

પ્રધાન—અનહાતાર તેમાં આપણો શો દોષ મને તો એમ
લાગે છે કે પ્રભુનો તેઓપર કોપ થયેલો.

અંદ્રકેતુ—ખરે તેમજ હોવું જોઇએ પણ આપણે તેમને ખુશી
કરીનેજ વિદાય કરીશું.

પ્રધાન—તેમજ હોવું જોઈએ.

(એટલામાં સીપાઈયો સાધુવાણીયાને તથા તેના જમાઈને લઈ આવે છે રાત્રી તેમને ઉભા થઈ માન દઈ પુરશીપર બેસાડે છે.)

સીપાઈ—ગરીબ પરવર એ સહિદાગર બહેપારી આવ્યો.

અંદ્રકેતુ—(ઉભા થઈ) પધારો વેપારી શેઠ બેસો આ પુરશીપર.
(ઠહી પુરશીપર બેસાડે છે.)

સાધુવાણીયો—ગરીબ પરવર હમને માનભેર લઈકર કેદ ખાનામાંથી છોડી ખીજી શિક્ષા ન ફરમાવતાં હમે ખીન ગુનેગાર છીએ હમને છોડી દ્યો હમે મારગે લાગી આપને આશીરવાદ દઈશું.

અંદ્રકેતુ—અરે વણીક વેપારી નીરભય રહો મેં તમને દુખમાંથી મુક્ત કરવા માટેજ બોલાવેલા છે આટલા દીવસ તમે કર્મના અંતરાએ દુઃખ ભોગવ્યું પણ હવે તમે સુખીજ થશો.

સાધુવાણીયો—

થયા ખુશી અતી આજે હમે મહારાજ,

આપ પ્રતાપે આનંદ ઉરમાં થયો છે આજ અપાર;

રંક વણીકની આશીશ એ છે યાઓ જયજય કાર.

રહો અમર અવનીપર તમે મહારાજ.

સાધુવાણીયો—અનદાતાર હવે હમને રજા આપી તો સાર.

અંદ્રકેતુ—વણીક વેપારી આજનો દીવસ મારે ત્યાં મેમાન તરીકે રહો હું તમને કાલે ખુશી કરી રજા આપીશ.

સાધુવાણીયો—બલે જીવી મહારાજની મરજી.

અંદ્રકેતુ—પ્રધાનજી હવે વખત ધણો ગયો છે માટે પ્રજાની સ્તુતી કરી કચેરી બરખાસ કરો.

સધળા—શ્રી વર દાતા તું પ્યારા નટવર નગધર જશ ઠ્યારા,
 ગુણથી પ્યારા છે ગુણુ વાણુ;
 હરીહર ચાહું હર પળ ધ્યાન, પુરો મન સ્વાશે ભગવાન,
 તું દાતા, તું પ્યારા, વસેતું જળસ્થળ નભ નગ સીયાવર;
 સુખ કર દુખ હર રે આવા—

અંક ૨ જો. સમાપ્ત.

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—જંગલમાં દરીયા કીનારો.

(સાધુવાણીયો તેનો જમાધને બે ચાર સીપાઇ એ સધળાં બેઠા
 છે બહાણુ કીનારે લંગર કર્યું છે ત્યાં શ્રી સલનારાયણુ ભગવાન સ-
 ન્યાશીનું રૂપ લઇ આવે છે ને પુછે છે.)

સન્યાશી—પુછું હું પ્રેમ આણીને કો' શેઠ શાણારે,
 બાંયો છે બહાણુમાં શો માલ કો' ને દાનારે;
 વેપારી વેગે કહો શો ભયો છે માલ,
 બનશે ક્યાં અહીંથી હવે કો' મુને તત્કાલ;
 કહોને સત્ય વાત મને શેઠ શાણારે—

સાધુવાણીયો—(ચીડાઇને) અરે જાજ સન્યાશી થઈ હમને
 હગવા આવ્યો છે કે શું હમારી પાસેનો માલ લઇ જવો હશે કેમ ?
 તારા જેવા પુછનાર હમને હજારો મળે છે તારી ઠગાઇમાં હમે ઠગાઇએ

એવા નથી હમારા બહાણમાં વેલા તથા ખંદડાં સીવાય જીભું કાંઈ નથી.

(આવું સાધુ વાણીયાનું બોલવું સાંભળી ભગવાન કહે છે.)

સન્યાસી—સહજ પુછ્યું તેમાં કોધે શા સાર ભરાય છે તારા કહેવા મુજબ તારા બહાણમાં થજો.

(એટલું કહી ભગવાન સાધુવાણીયાની ચીકશા જોવા છેટે જઈ ઊભા રહે છે.)

સાધુવાણીયો—ચાલો હવે આપણે અહીંથી ઉપડવાની તૈયારી કરો.

(કહી બહાણ પાસે જઈ જુઓ છે તો પાણીપર તરતાં જણાયાં તેથી ગામરો થઈ બહાણમાં જોયું તો વેલા તથા પાંદડાં દીઠાં તેથી શોકાતુર થઈને.)

સાધુવાણીયો—અરે જમાઈ રાજ આ શું બહાણમાં વેલા તથા પાંદડાં ક્યાંથી ?

(કહી એકદમ શોકથી બોંયપર પડી બે શુદ્ધ થઈ જાય છે, તેનો જમાઈ પવન નાંખે છે સીપાઈયો ગબરાઈ જઈ માંદી ગાંઠે વાતો કરે છે થોડીવાર કેડે સાધુવાણીયો શુદ્ધિમાં આવે છે.)

જમાઈ—તમે શીકર શા સાર કરે છે હમણા આવેલા સન્યાસી જાવાના આપથી કદાચ તેમ થયું હશે માટે તમે તેમની પાસે જઈ જુઓ આ પેલા સામે ઉભેલા જણાય.

(આવું જમાઈનું બોલવું સાંભળી સાધુવાણીયો જ્યાં સન્યાસી જાવા ઊભા હતા ત્યાં આવી નમસ્કાર કરી કહેવા લાગ્યો.)

સાધુવાણીયો—પ્રભુ તુજ ગહન ગતી ન્યારી (૨)

અદ્ય મનુષ્ય હું કો, સીરીતે કળી શકું ભારી;

ક્ષમા કરો વાંક પ્રભુ મારા (૨)

ઝોળખ્યા વીણુ અપમાન તમારું કર્યું ખાપ મારા.

સાધુવાણીયો—હે દયાળુ પ્રભુ માફ કરો શરણાંગતને નીર-
મય રખો આ સંસારની વિચીત્ર માયામાં લુપ્ત થઈ મેં આપનું
અપમાન કર્યું મારા બહાણમાં માલ ભર્યાં છતાં વેલા તથા પાંદડાંનું
નામ દીધું માટે હે દયાળુ પ્રભુ ક્ષમા કરો.

સન્યાસી—અરે હે વાણીયા તું રો માં મારી પુજથીજ તું
ખાદીર મુખ થયોહું હે દુષ્ટ બુદ્ધિવાળા મારી આગ્રાથીજ ધણા દુઃખો
તારે ભોગવવાં પડ્યાં છે.

સાધુવાણીયો—

પાપ ક્ષમા કરો ખાપ ઓ માન, નેત્રે વહે છે આ આંસુની ધારા;
હું અગ્નિની અંધ કહેવાડું, ક્ષમા કરો હે દુઃખ હરનારા—

બહાણમાં માલ છતાં પણ તમને, જુદું ખોલી કર્યા મેં કુંદારા;

આપણી માયા માંલ ભુલીને, કપટથી તમને કહ્યા મેં હમારા—

સાધુવાણીયો—હે દયાળુ પ્રભુ મારા પાપ ક્ષમા કરવાને આપજ
સમથે છો હું જરૂર ઘેર ગયા કેડે ધણી ભક્તીયા આપણી પુજ કરાશ

સન્યાસી—હવેથી મારા નામનું કાષ્ટ દીવસ અપમાન ન
કરતો જ તારો માલ તારા બહાણમાંજ છે.

(કહી ભગવાન આજ્ઞા નય છે)

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ—સાધુવાણીયાના ઘર પાસેનો રસ્તો.

કલાવતી—સત્ય પ્રભુ સાચા જગમાંહી સંકટ નાંખે કાપીરે—

દીન દયાળુ દમોદરજી સાચા છે શ્રદાથીરે—

કળી કાળમાં સત્ય પ્રભુનો મહીમા છે બહુ બારીરે—

દુઃખ દરીયામાંથી દીનબંધુ શક્તિ દે તારીરે—

ચડતી પડતી જગતમાં, સરજી જીવતર સાથ.

ઉદય અસ્તને જણાવ્યા, કાળ તણા બે હાથ—

કલાવતી—આહાહા ઈશ્વરની ગહન ગતોતો ન્યારીજ છે પરમ કૃપાળુ પ્રભુ રંક ને રાય બનાવી દેવામાં મહા સમર્થ છે હમને માહા પ્રભુએ દુઃખ રૂપી દરીયામાંથી સુખ રૂપી શૈયા પર પાછા બેસાર્યા છે ખરે મહા પ્રભુની અકળીત કળા જણાય છે આ દુઃખ રૂપી સંસારમાં એક ચીત્તની ભક્તીથી પ્રભુ જરૂર સાજ થાય છે ખરે પણ માતૃશ્રી આને ખુશી થતી કેમ આવતી જણાય છે આને માફ ડાહ્ય અંગ ફરકે છે માટે જરૂર કાંઈ શુભ સમાચાર હોવાજ નોંધએ વખતે પીતાજી તથા બહાલા પતી પણ આવ્યા હોય.

(એટલામાં લીલાવતી આવે છે)

કલાવતી—માતૃશ્રી આને આપતું મુખ ખુશી થતું કેમ જણાય છે ?

લીલાવતી—બેટા કલાવતી તું સત્યદેવની પુજા કરી બંદર ઉપર બહેલી આવને હું પ્રથમ તારા પીતાજીના દર્શન માટે જઈછું

કલાવતી—માતૃશ્રી શું મારા પીતાજી આવ્યા ??

લીલાવતી—હા બેટા પણ તું જલદી આવને.

(કહી લીલાવતી બંદર તરફ જાય છે ને કલાવતી ઘેર જાય છે.)

પ્રવેશ ૩ નો.

સ્થળ—બંદર કીનારો.

(સાધુવાણીયો બહાણમાંથી હતરી પુછે છે.)

સાધુવાણીયો—જમાઇ રાજ ઘેરથી હજુ સુધી કેમ કોઈ નહી આવ્યું હોય ?

જમાઈ—આવતા હશે.

(ઐટલામાં લીલાવતી આવે છે.)

લીલાવતી—પ્રાણનાથ ખુશીમાંતો હોને ? જમાઈરાજ શરીર સાફ છે ને ? પ્રાણનાથ આ ફેરે કાંઈ લાંબી મુશાફરીએ મએલા મહેને લાગે છે.

સાધુવાણીયો—તારી ધારણા ખરી છે હમે લાંબી મુશાફરીએ જ ગયાના પશુ વહાલી પુત્રી કલાવતી ક્યાં છે હેતો ખુશીમાંને ?

લીલાવતી—હ તે સત્ય દેવની પુખ્ત કરી આવતીજ હશે (ઐટલામાં કલાવતી સત્ય દેવનો પ્રસાદ લીધાવગર ઉતાવળી આવે છે તેથી સત્ય પ્રભુ કોપાયમાન થઈ જમાઈ સાથે વહાણ અદ્રશ કરીદેછે.)

કલાવતી—પીતાજી પ્રભુમ કંઈધું તમે આવ્યા ને તમારા જમાઈ ક્યાં તેમનું સું થયું ?

(સાધુવાણીયો તથા લીલાવતી વહાણ તરફ નજર કરી.)

સાધુવાણીયો—અરે આશું ! જમાઈ સાથે વહાણ હમણાં હનું ને ક્યાં ગયું ?

કલાવતી—અરે હાય આર્યાનું આશું.

(કહી એકદમ ભોંયપર પછડાઈ પડી બે શુદ્ધ થઈ જાયછે.)

લીલાવતી—(રડતાં રડતાં) હાય પ્રાણનાથ અણધાર્યું આ દુઃખ ક્યાંથી સત્ય દેવની માયાનો નહીં હોય ? અરે પ્રભુ આશું.

લીલાવતી—અણધાર્યું દુઃખ હાયઆ, આવ્યું ક્યાંથી આવારજી :

વહાણ જમાઈ સાથે ક્યાં ગયું હાય હાયરે હાયજી.

સત્ય પ્રભુજી વારે ચડો.

પુત્રો પડી બે ભાન થઈ, નથી શુધકે સાનજી.

અરર વહાલી મારી જાણડી, કે'ને ઉઠીનેમાતજી.

સત્ય પ્રભુજી વારે ચડો—

લીલાવતી—અરે હાય બહાલી કલાવતી તારી આશી દશા પુત્રી ઉઠ ઉઠ તારા વીના તારા માતાપીતા દુઃખી થાય છે કદ્યાંત કરે છે અરે પ્રભુ આ દુઃખ ઓચીંતું હમારા ઉપર ક્યાંથી લાવીને નાંખ્યું પ્રાણુ નાંથ હવે શું કરવું?

સાધુવાણીયો—પ્રભુને ગમ્યું તે અર્થ માહા પ્રભુની આગળ આપણો શો ઉપાય બહાલી પુત્રી કલાવતીને તું જરા પવન નાંખ ક-મણ્યાં ઉઠશે ધીરજ ધર હાય બહાલી કલાવતી તારું મધુર બાપણુ એક વાર બેડી થઇ સંભળાવતો ખરી અરે પુત્રી તું ક્યાં ગઇ.

(લીલાવતી પવન નાંખે છે ને થોડીવારે કલાવતી શુધીમાં આવે છે.)

કલાવતી—(બેડી થઇ) મારા બહાલા માતૃપીતા રૂદન શા સાર કરો છો તેમાં તમારો જરીએ દોષ નથી મારા કર્મમાં વિધાત્રી-એ અવળા આંક માંડ્યા હશે હાય.

કલાવતી—શોક છોડો માત તાતથ, હશે અવળાજ આંક;

વિધાત્રીએ માંડ્યા હશે તેમાં કર્મનો વાંક—

લાવો પતીની પાદુકા, થાઉં સતી આવાર;

પુત્ર પીતાને આપજો, શ્રી હરી જીગદાધાર—

છેડું પડે છે મુજને, જતાં પતીની પાશ;

શોક તથા દોને રજા પ્રભુ પુરશે આશ—

કલાવતી—માતૃપીતા રૂદન છોડી હવે મને માત્ર પ્રાણુપતિની પાદુકાઓ આપો એટલે હું સતી થઇ મારા પ્રાણુપતિની પવિત્ર સેવામાં જાઉં.

લીલાવતી—અરે લાડ કાડમાં ઉછરેલી બહાલી પુત્રી તારી સતી થવાની હઠ જોઇ મારું હૃદય ચીરાઇ જાય છે અરે પુત્રી તારા પતી નક્કી સત્ય દેવેજ ગુમ કરેલો લાગે છે અરે પ્રભુ તમારી મા-

યા વીઠળાને હમે પામરપ્રાણી શીરીતે જાણી સહીએ.

કલાવતી—માતૃશ્રી વિવ્રજ ન કરો હું પતીની પાદુકાઓ લઇ તમારા આગ્રહથી સતી ન થતાં આ પવિત્ર સમુદ્રમાં ડુબકી મારી ડુબી જઈશું.

(કહી પોતાના પતીની પાદુકાઓ હાથમાં લઇ સમુદ્ર કીનારે ઉભી રહી પ્રાર્થના કરે છે.)

કલાવતી—હે સત્ય પ્રભુ છું હું પાપણીરે મુક્તી આપજો,
જય જગદીશ્વર પાપ હમારા કરજો સર્વે નાશ;

હું દીન અળખાને દીનજાંધુ રાખો સદા પાશરે.—હે સ-

કલાવતી—જય જગદીશ્વર જયઅંજે માતાપીતા મારા છેલ્લા પ્રણામ છે.

(કહી સમુદ્રમાં કુદી પડ્યા જય છે એટલામાં આકાશવાણી થાય છે.)

આકાશવાણી—સચ્ચર કલાવતી એકદમ સાદસ ન કરતી.

સાધુવાણીયો—અરે આ શું ! આ કોણ બોલ્યું ! નકી આકાશવાણી જેવું લાગે છે જુઓ સાંભળો ?

આકાશ વાણી—પુનઃ મારી કરોને પ્રસાદ ખાધા વિના આવી હોંશે.
જે જમ પ્રસાદ લીધાને તો તે નીશ્ચે પતીને જોશે.

(આની આકાશ વાણી સાંભળી કલાવતી ઉતાવળી પોતાને ઘેર ગઈ તે જમામ સાથે બહાણુ દેખાયું.)

સાધુવાણીયો—બહાણી જેવું સત્યદેવની કેવી માયા છે જમામ રાજ જે આ આવ્યા.

લીલાવતી—ખરે સત્ય પ્રભુની ગતી ગહનજ છે આજે ને આજે અહીંથી જ શ્રી સત્યદેવનું વ્રત કરીએ.

(એટલામાં કલાવતી આવે છે ને પોતાના સ્વામીને જુએ છે.)

કલાવતી—હે બહામા માતપીતા હવે જલદી આપણે ઘેર ચાલો વિલગ શા સાર કરો છો ?

સાધુવાણીયો—ચાલો જાએ.

(કહી ચાલવા માંડે છે.)

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—જંગલ પાસેનો રસ્તો.

અંગદવજ—હજી સુધી બહામે મીત્ર શુરશેન કેમ ન આવ્યો શું સરત ચુકી ગયો હશે શીકારે આવવાનું કાલે મદને વચન આપ્યું છે ને સરત કેમ ચુકી જાય પણ વખતે તે કાંઈ કામમાં તો નહીં રોકાયો હોય તેમ પણ કદાચ જાને પણ કામ શું એવું હોય તે રોકાય નહીં નહીં જરૂર આવવો તો જોઈએજ અરે પણ શીકારે જતાં ક્ષત્રી પુત્રને સંગાથ કેવો ક્ષત્રી પુત્રને વિચાર શા કરવા મીત્ર શુરશેન કદાચ ખારોખાર ગયો હશે તો કોને ખબર વખતે ન આવવાનો હોય તો તેની ચહ જોઈ મારે અહીં ઉભા રહેવું નહીં નહીં ચાલ જઈજ.

(કહી ચાલ્યો જાય છે.)

પ્રવેશ ૫ મો.

સ્થળ—જંગલમાં ગોવાળીયાની પુળ,

(એ ચાર ગોવાળીયા મળી શ્રી સત્યદેવની પુજા કરી લક્તીયી ગાય છે ને આરતી ઉતારે છે.)

ગોવાળીયા—હે ભગવત માસ માન જોરે આ પુજા તો પ્રીતથી,

હે કરીએ હમે ભક્તી તમારી પરહુ સદા ચીતથી;

અદ્વ પુન્ય હીકારી લેજો હામળીઆથ હેતથી.-

વગડાના વાહીને પરહુ આપો મુક્તી હેતથી.

મયજી—આજની પુન્ય દેહલજી હાથુ કહેજો એવી ?

દેહલજી—આજ તો પરહુ મહારાજની આપણા ઉપર મ્હેરશે.

મનહરજી—ખરે એમજ શે.

(આમ વાતો કરે છે એટલામાં અંગધ્વજ રાજા શીકારેથી આવે છે ને ગોપમણીની પુન્ય જોષ કહે છે.)

અંગધ્વજ—આખરે વ્હાલો શુરશેનજ આવ્યો જરૂર કાંધ કાંમમાંજ રોકાએલો આહાહા શું હરણની છટા થેકડા મારી કેતું કુદતું હતું (એટલામાં ગોપમણી પર નજર જવાથી) અરે આ શું ! મારા રાજ્યમાં આ જંગલી લોકો એ શો ઢંગ મચાવ્યો છે ખરે વ્હેમી લોકો હજી સુધી મારા સુધરેલા રાજ્યમાંથી ગયા નથી એમને કોઈ પણ રીતે સુધારાના પાયા પર લાવવા તે મારી ફરજ છે હાલને હાલ લાવું પણ નહીં નહીં આજનો દહાડો તેમને આ વ્હેમીમોજ ગાણી લેવા દયો. (એટલામાં એક ગોવાળીયો પુન્યથી પરવારી પ્રસાદ રાજા પાસે મુકી ચાલતો થાય છે.)

અંગધ્વજ—છે જંગલી લોકોને કાંઈ ગમ મારા મોં આગળ આ તેમનો પ્રસાદ લાવીને મુક્યો અરે તે ખાધે શું થવાનું તેના કરતાં મારે ત્યાં હું સરસ જમું છું. નક્કી એ જંગલી લોકોને કાલ ને કાલ પકડાવી મંગાવું ચાલ જાઉં.

(કહી આદ્યો જાય છે.)

પ્રવેશ ૬ ફો.

સ્થળ— રસ્તો.

અંગદ્વજ—અરે આ શું ઓચીન્તાનું દુઃખ હાય,

ગયુ સુખ થયું દુઃખ અરે હાય હાય હાય—

ગયા પુત્ર સૌ મરી હાય મારા મારા મારા;

જડે મ્હેલગાંઢી નહી પ્રીય તારા તારા તારા—

પ્રભુ ગતી છે અપાર અરે હાય હાય હાય—

અંગદ્વજ—અરે પ્રભુ આ શું ઓચીન્તાનું દુઃખ વાદળ મારે
માંથે ક્યાંથી અરે મારા પ્યારા પુત્રો, મારી બહાલી સ્ત્રીઓ, મારા
નીમકહલાલ નોકરો, મારા રંગમ્હેસો, મારા બાગ બગીચા મારી
અશ્વશાળાઓ, અરે એ બધું ક્યાં જતું રહ્યું અરે પેલા ગોવધાનીયાનો
પરસાદ તરછોડ્યો તેથી તો એમ નહી થયું હોય ખરે મને તો એમ
જ લાગે છે ચાલ ત્યાં જઈને તેમની સાથે મારા પુણ્ય પ્રેમથી પ્રભુ
જક્તીમાં લીન થાઉં ખરે મહા પ્રભુની ગતી ગહનજ છે. ઇશ્વરી
લીલા ન્યારીજ છે ચાલ જાઉં.

(કહી જાય છે)

પ્રવેશ ૭ મો.

સ્થળ— નૈમીશા અરણ્યમાં શૌનક રૂપીનો આશ્રમ.

શૌનક—વાહવાહ માહામુને આજનો આનંદતો અવધીજ છે
પ્રભુ લીલા ખરે ગહનજ છે.

મુતજી—હે શૌનક રૂપી હવે વળી બીજી કાંઈ લીલા જોવાનો
વિચાર છે ?

શૌનક—નહી નહી માહામુને વળી કાંઈ પ્રસંગે જોવાશે આજે

દમારા પ્રેમ્ય ભાગ્ય કે આપણા સત સંગથી મહા પ્રભુની અકળીત લીલા જ્ઞેવાઇ ખરે સતસંગ સાચોજ છે.

૩૫૧મંડળ—

સતસંગવિના જીવતણો નથાએ કાંઈ સુધારો,
જ્યમ નાવ વિના મહા સમુદ્રનો કોય ન પામે આરો;
જળને જેમ શરદ્દ રૂતુ જેવી જળને મળ તરત હરે એવી,
સતસંગની છે નરને એવી.
લગાડને સાચુ સરસ અડે મળ છાંડી ઉત્તણુ તે નીવડે,
શહ સુધરે એમ સુસંગવડે—
જે હોય ગાંગહુ કણુ જેવા જળપરમે ન પલજે તેવા
તે કોરા રહે કંકર જેવા—

શૌનક—હે માહામુની આપણા સતસંગથી હમે ધણો અઠ-
નંદ પામ્યા છીએ.

સુતજી—હે શૌનક રૂપો હવે આપને કાંઈ બીજી શંકા હોય
તો મને કહો મારાથા થશેતો હું દુર કરી શકીશ.

શૌનક—મહામુની વળી કોઇ પ્રસંગે થઈ પડશે હાલતો આટલું
બસછં ચાલો અખીલ સદ્ગુણો જેનાથી ઉત્પન્ન થઇ છે તેનું સ્મરણ કરીએ.

૩૫૨મંડળ—

બજ બજ તુંડી ઊંકાર મનવા બજ બજ તુંડી ઊંકાર,
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શિવ શનકાદી આદિ જપે જપકાર—
મુળાધારના નાથ કૃપાળુ પ્રણવ રાજ દીલધાર—
જાપ માત્રથી પાપજ જાએ માને ટળે બવજાળ—
સંકટ સ્મરણ કરે છે પ્રાણી વિદ્વેશ દુઃખ ટાળ—
નાથજી દુઃખ નીવારણ કાળે મ્હેર કરો મનમાર—

અંક ૩ જો. સમાપ્ત.

દેશીઃ બજોએ મેં તપાસ કરીએ પણ
પાસ અમદાવાદમાં ગોડો વખત રહી
પરિશ્રમથી દુઃ સમયમાં ગને પુરતુ હ

Pardeshi Sunderlal (

occasions been employed
can organs, and his work
faction. A large and som
ment which had got badly
which had been in the h
from Bombay, but had not
him, was put into perfect o
a very moderate fee.

I can recommend him to
the service of an organ mende

(Sd.) J. F. Stee
Mi

Ahmodabad

પરદેશી સુંદરલાલ ગીરધરલાલને અ
ધણી વખતે મેં કાગ સોપ્યું હતું અને
સંતોષકારક નિવડ્યું છે. એક મોટું ને
ધણુંજ અવ્યવસ્થીત થઇ ગયું હતું ૨
પીઅનથી દુરસ્ત થઇ શક્યું નહોતું તે
દે લઇને દુરસ્ત કરી આપ્યું.

જેને વાળુ દુરસ્ત કરનારની અ
ની બલામથુ કર્યું.

(સહી) જે. એફ. સ્ટી

મિસ.

તા

સાક્ષ અવશ્ય સીંચય;

જ આનો અમારી ઉપર મોહ-
જ આમુદ્ય અને ઉપયોગી પુસ્તક
મેલો સાથે સ્વદેશ હિતાર્થની ખા-
વામાં આવશે સોનેરી સમય વ્યર્થ
પાવે. વહેલો તેજ પહેલો.

—હરીલાલ બી. શર્મા.

• हनुमान थियेटर पास, नवताड.

145 થઈ નામ નોંધાવે, છપાય છે ?

દીન-પાછળથી આઠ આના-

ਦਸੀਕ ਛਾਪਾ.

દાચક દરેક જાણુને પાંચવા સાચક અ-
 અને કદાચા રસથી ભરપૂર અલંકારીક
 પારી વ્રદથી બહાર પાડવામાં આવશે,
 આપનાર સદગૃહસ્થોને એક સુંદર
 કે વગર વિશિષ્ટ જુજ પરચમાં અ-
 અમદાવાદમાં—આનંદજીવન થી-
 તા પાસે અથવા પાનકોરના નાકે
 નામ નોંધાવવાં—

કેર સહાશંકર. રાવળ.

